

UNIVERSAL DECLARATION OF HUMAN RIGHTS

ကမ္ဘာလုံးအခွင့်အရေးကြေညာစာတမ်း

ဂျပန်ထံမှ ဖျိပုယာပုရှားအခွဲအရူးအလံတိန်ဘာဝုယာ

**RAOUL
WALLENBERG
INSTITUTE**
OF HUMAN RIGHTS AND HUMANITARIAN LAW

UNIVERSAL DECLARATION OF HUMAN RIGHTS

ကမ္ဘာလုံးအခွင့်အရေးကြေညာစာတမ်း

ဂျပန်၊ ထိုအချိန်မှစ၍ အစွမ်းအား အလံင်တော် ဘာသာ

စကားချီး

၁၉၄၈ ခုနှစ်၊ ဒီဇင်ဘာလ ၁၀ ရက် နေ့တွင် ကုလသမဂ္ဂ အထွေထွေညီလာခံက ကမ္ဘာ့လူ့အခွင့်အရေးကြေညာစာတမ်းကို အတည်ပြုချမှတ်၍ ထုတ်ပြန်ကြေညာခဲ့သည်။ ကြေညာစာတမ်း၏ စာသားအပြည့်အစုံကို နောက်စာမျက်နှာများတွင် ဖော်ပြထားပါသည်။

ဤကဲ့သို့ သမိုင်းဝင်လုပ်ဆောင်ချက်ကို ဆောင်ရွက်ပြီး နောက် ကုလသမဂ္ဂ အထွေထွေညီလာခံက ကုလသမဂ္ဂ အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံ အားလုံးအား ဤကြေညာစာတမ်း၏စာသားကို အများပြည်သူတို့ သိရှိစေရေးအတွက် ဆောင်ရွက်ရန်နှင့် နိုင်ငံများ (သို့မဟုတ်) နှစ်မြေများ၏ နိုင်ငံရေးအဆင့်အတန်းကို ခွဲခြားမှုမပြုဘဲ၊ အဓိကအားဖြင့် ကျောင်းများနှင့် အခြားပညာရေးအဖွဲ့အစည်းများတွင် ကြေညာစာတမ်းကို ဖြန့်ချိဝေငှစေရန်၊ မြင်သာအောင် ပြသထားစေရန်၊ ဖတ်ကြားစေရန်နှင့် အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းဖော်ပြစေရန် ပန်ကြားခဲ့သည်။

သို့ဖြစ်သည့်အားလျော်စွာ မြန်မာနိုင်ငံအမျိုးသား လူ့အခွင့်အရေးကော်မရှင်သည် ကမ္ဘာ့လူ့အခွင့်အရေး ကြေညာစာတမ်းကို မြန်မာဘာသာမှ ပိုး(အနောက်) ကရင်ဘာသာသို့ ပြန်ဆိုလျက် ထုတ်ဝေ ဖြန့်ချိလိုက်ပါသည်။

✦ **မြန်မာနိုင်ငံအမျိုးသားလူ့အခွင့်အရေးကော်မရှင်**
၂၀၁၆ ခုနှစ်၊ အောက်တိုဘာလ ၂၈ ရက်

ဆချးဝါနု

ထီးလားဒဲးဝဲးဘာထု(၁၀)၁၂, ၁၉၄၈နံ့အနံးနီ၊ ဂုခိထာ၊ ဖျီယာစူကီခရ၊ အဆ အိကီအိကီဖေဒိ အိကုဂုးခါဘိဘာသုယာ၊ ဂုခိထာ၊ဖျီယာအဆဘိဘာသုယာ ဘာဆဲ၊ ပုဂုအခွးအရ နီလီ၊ ဆဘိဘာသုယာအလ၊အဖွးနီ၊ အိဖျီလမလံ မူဖျီလမခဲ လဖနီလီ၊

ထီးမွဲဆဘိဘာသုယာလမကကထု ဆဝါနုထဲါယီဝိ ဘာဆမာဂုဂီနီ ဆအိကီဖေဒိယီ လီအထုဂုလဂုခိထာ၊ဖျီယာစူ ကီခရ၊ အထံးခဲကီဘိဒုး ကဘာဒုးသုယာလံဘိဘာသု ယာဖေဒိယီ

လီါဘဲါဝိမိဂုထု၁လု ဒဲအိဖျီထုအဂး၊ ဖီထုဒဲမး ဖျီထုအခီပယီလမ ဆမာလီကီလဖ ဒဲဖုလုဆကီဘာကီဒု အခရ၊အဂုကလဖ ဘဲါဆဝါဆဝါအမိဂါအိ လမလအိဘာဒဲဆ အိကုလုဆ၊အခဲထဲးခဲပမး ဂဲါဂုအဝိ လထံးခဲလဖ (အုလမဲဘ) လမအတုဖုလဖ အထံးခဲဖမး အဆဘာအခါလီ၊

ဂုခိထာ၊ဖျီယာပုဂုအခွးအရ အလံဘိဘာသုယာ
၂၀၁၆-နံ့ ၂၈ ခတုာခီ

ကမ္ဘာလူ့အခွင့်အရေးကြေညာစာတမ်း

နိဒါန်း

လူသားအားလုံး၏ မွေးရာပါဂုဏ်သိက္ခာနှင့် တန်းတူညီမျှ ရှိပြီး ဖယ်ရှားထုတ်ပယ်၍ မရသော အခွင့်အရေးများကို အသိအမှတ် ပြုခြင်းသည် ဤကမ္ဘာပေါ်တွင် လွတ်လပ်မှု၊ တရားမျှတမှုနှင့် ငြိမ်းချမ်း မှုတို့အတွက် အခြေခံအုတ်မြစ်ဖြစ်သောကြောင့် လည်းကောင်း၊

လူ့အခွင့်အရေးကို အလေးမထား မထိမဲ့မြင်ပြုခြင်းသည် လူသားတို့၏ အကောင်းအဆိုး အကြောင်းအကျိုး ဆင်ခြင်နိုင်စွမ်းကို ဖျက်ဆီးသည့် ရိုင်းစိုင်းရက်စက်သော အပြုအမူများဖြစ်ပေါ်စေခဲ့သော ကြောင့် လည်းကောင်း၊ လွတ်လပ်စွာထုတ်ဖော်ပြောဆိုခွင့်၊ လွတ်လပ်စွာ သက်ဝင်ယုံကြည်ခွင့်၊ ကြောက်ရွံ့ခြင်းနှင့် ချို့တဲ့ခြင်းမှ လွတ်ကင်းခွင့် တို့ကို ရရှိခံစားရမည့် လူ့ဘောင်လောကတစ်ရပ်ပေါ်ပေါက်လာရေး ကို သာမန်လူသားအားလုံး၏ အမြင့်မားဆုံးသော မျှော်မှန်းချက်အဖြစ် ကြေညာပြီးဖြစ်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊

အာဏာသုံး၍ တရားလက်လွတ်အုပ်ချုပ်မှုနှင့် ဖိနှိပ်ချုပ် ချယ်မှုတို့ကို လူက နောက်ဆုံးနည်းလမ်းအနေဖြင့် ဆန့်ကျင်ပုန်ကန် သည့်အခြေအနေသို့ မရောက်ရှိစေရေးအတွက် လူ့အခွင့်အရေးကို ဥပဒေစိုးမိုးမှုဖြင့် ကာကွယ်ပေးရန် မဖြစ်မနေ လိုအပ်သောကြောင့် လည်းကောင်း၊

ဂျပိယကျမ်းကျိမ်းပုဂ္ဂိုလ်များအခွင့်အရေးအလံင်တိတိဘာဥပဒေ

ဆေးချဲ့လမ်းမ

ဆေးအိမ်ကျမ်းကျိမ်းပုဂ္ဂိုလ်များအခွင့်အရေးအလံင်တိတိဘာဥပဒေ၊ ဒဲပုဂ္ဂိုလ်အဆေးစုကိရ်ခရမ်ပီကိရ်အခွင့်အရေးဒီပဲဆေးလမ်းမပေးယီ၊ မွဲဝါဆေးပျီဖျှေ၊ ဆေးစုရုတီဆေး၊ ဆေးဗူဆေးပုအဂဲအခေထံ လမ်းမပေးယီအကျိး၊

ဆေးလမ်းမကျမ်းကျိမ်းပုဂ္ဂိုလ်များအခွင့်အရေးအလံင်တိတိဘာဥပဒေ၊ အိမ်ထုဆေးဝေးထုလမ်းမ ကထိဂဲပုဂ္ဂိုလ်အဆေးမကျမ်းကျိမ်းဆေး ဒဲဆေးမအေးမေး ဝါဆေးလမ်းမနီလီ၊ မွဲလမ်းမပေးမေးအေးဒဲအဆေး၊ ကိရ်ဂုထုလမ်းမ ဆေးလမ်းမအေး၊ ဒီဆေးနုဘာဆေးလမ်းမ ဂျပိယကျိမ်းပုလမ်းမ အဗူဒဲဆေးပျီဖျှေ လမ်းမချဲ့ဆေး၊ ဆေးနဲဒဲဆေးပျီဖျှေဘာလမ်းမ ဆေးအိမ်မေးလမ်းမအဗူဒဲဆေး အယီအမိ၊ လမ်းမ ဒဲဆေးလမ်းမလမ်းမလမ်းမ အကျိး၊

အလေးအိမ်လမ်းမပုဂ္ဂိုလ်များအခွင့်အရေးလမ်းမ ကြမ်းဘာဆေးပေး ဆေးပေးချဲ့လမ်းမဆေးဒီဆေးဝါ အဆေးပေးဘာဆေး ဘဲဒီပုလမ်းမ လါလါ ထီးဘာဆေးမေးမေးမေး ဒဲဆေးဘဲဆေးဘာဝါ၊ ဒီဆေးဒီဆေး လမ်းမအယီ၊ ဒဲဆေးထံ၊ မေးတရ်တပေးဝါ ထီးစိလမ်းမခဲထု လမ်းမဘာပေးထုထုဝဲဒဲ ပိထု၊ ထုဒဲဆေးလမ်းမအကျိးနီတေး၊

နိုင်ငံချင်း ချစ်ကြည်ရင်းနှီးစွာဆက်ဆံမှု ဖွံ့ဖြိုးရေးကို မြှင့်တင်ရန် မဖြစ်မနေ လိုအပ်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊

ကုလသမဂ္ဂအဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများ၏ ပြည်သူ့အပေါင်းတို့သည် အခြေခံလူ့အခွင့်အရေး၊ လူ့ဂုဏ်သိက္ခာနှင့် တန်ဖိုး၊ အမျိုးသားနှင့် အမျိုးသမီးတန်းတူ အခွင့်အရေးရှိမှုတို့ကို ၎င်းတို့ သက်ဝင်ယုံကြည်ကြောင်း ကုလသမဂ္ဂပဋိညာဉ် ယပ်မံ အတည်ပြုခဲ့ပြီး၊ ပိုမိုကျယ်ပြန့်သည့် လွတ်လပ်မှုအတွင်း လူမှုရေးတိုးတက်ရေးနှင့် လူ့ဘဝ အဆင့်အတန်း တိုးတက်ကောင်းမွန်ရေးတို့ကို မြှင့်တင်ရန် သန္နိဋ္ဌာန်ချပြီးဖြစ်သောကြောင့် လည်းကောင်း၊

ကုလသမဂ္ဂအဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံတို့သည် ကုလသမဂ္ဂအဖွဲ့နှင့် ပူးပေါင်း၍ လူ့အခွင့်အရေးနှင့် အခြေခံလွတ်လပ်ခွင့်များကို ကမ္ဘာတစ်ဝန်းလုံးက ပိုမိုမြှင့်တင် လေးစားလိုက်နာ ကျင့်သုံးကြစေရေးအတွက် ဆောင်ရွက်မည်ဟု ကတိပြုပြီးဖြစ်သောကြောင့် လည်းကောင်း၊

အဆိုပါလူ့အခွင့်အရေးနှင့် လွတ်လပ်ခွင့်များကို အတူတကွ နားလည်မှုရှိခြင်းသည် ဤကတိကဝတ်ကို အပြည့်အဝ အကောင်အထည် ဖော်စေရေးအတွက် အရေးကြီးဆုံး ဖြစ်သောကြောင့် လည်းကောင်း။

ပုခများလဖလအဘဏ္ဍာလ၊ ဂျပိထာဖျိယာစူကီခရု၊ နီ၊ မလ္လာထံထဲယူဆနဲ့ ဘဏ္ဍာဒဲဆအီကုယူယု၊ ဆအခွအရူ အဂဲအခယံလဖမဲ့ဂု၊

ဥဒဲဂဲလအကြိအီဒဲပရူ လကအဂမဲ့ဂု၊ ဆအခွအရူ ဝီပီလီလဲလ၊ ပုခါဒဲပုမုလဖအဂမဲ့ဂု ဒဲစုရီထယူဂုလ၊ ကမထီထယူဆဖဲထဲဖဲဝီ အဆထဲလဲဒီလူ ဒဲအီမာလဆပျီဖျ အဆလူထယူထီ အလအကီ ထံခဲလအမပီလဲလအလဂု ခါခါထာဖျိယာ စူကီခရုအဖမုလဖ အုလ အီလဲယူအဘ လဆမပီလဲလဆလ၊ ဆစူကီလဲလအခရု ဘါဝီကကူစံဖဲ ဖဲဂဲဖဲဘာဂု ထီလပရူအခွအရူ ဒဲဆပျီဖျအခယံလဖမုလဖ ဘဆအီကုယူယုဂု ဖဲထူဂုလ ဂျပိထာဖျိယာအဖမုအကီ၊

လဆယူယုဒဲအီ ကုဆဆအုလဲလဲလီ လမုလမုဗျ အဂ ခာဂုယာနာဂုလဲ လဲဆ ဘဆဲဆအခွအရူဒဲ ဆပျီဖျ လဖလီ မွဲဆအရူဒီထုလဆဂုယာ ဆအုလ အီလဲလီ လမုလမုဗျအကီ ဘီနဲယီ ဆအီကီအီကီဖဲဒီလီ ဘီ ဘဂုယာ၊ တရလဲဆဒဲလီဖျထု ဂုခါခါထာဖျိယာပရူအခွအရူ အဆဘီဘဂုယာလီ ဘါဆနုဘ ဆမနုဆအတီ

လူတိုင်း၊ အဖွဲ့အစည်းတိုင်းက ဤကြေညာစာတမ်းကို အစဉ်
 နှလုံးသွင်းလျက် ကမ္ဘာတစ်ဝန်းလုံးတွင် အဆိုပါအခွင့်အရေးများနှင့်
 လွတ်လပ်ခွင့်များကို လေးစားကြစေရန် သင်ကြားခြင်း၊ အသိပညာ
 ပေးခြင်းဖြင့် အားထုတ်ကြစေရန်အတွက်လည်းကောင်း၊ ကုလသမဂ္ဂ
 အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများနှင့် ထိုနိုင်ငံတို့၏ စီရင်ပိုင်ခွင့်အာဏာအောက်ရှိ
 နယ်ပယ်အတွင်းမှ တိုင်းသူပြည်သားများက အဆိုပါ အခွင့်အရေးနှင့်
 လွတ်လပ်ခွင့်များကို ကျယ်ပြန့်ထိရောက်စွာ အသိအမှတ်ပြု လိုက်နာ
 ကျင့်သုံးစေရန်အလို့ငှာ နိုင်ငံအဆင့်နှင့် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ အဆင့်
 တို့တွင် တိုးတက်သောအစီအမံများဖြင့် အားထုတ်ကြစေရန် အတွက်
 လည်းကောင်း ရည်ရွယ်လျက်၊ နိုင်ငံခပ်သိမ်း၊ လူခပ်သိမ်းတို့
 အောင်မြင်မှုရရှိရန် ဆောင်ရွက်ကြရမည့် အားလုံးနှင့်ဆိုင်သော
 စံတစ်ရပ်အဖြစ် ကုလသမဂ္ဂ အထွေထွေညီလာခံက ဤ ကမ္ဘာ
 လူ့အခွင့်အရေး ကြေညာစာတမ်းကို ယခု ထုတ်ပြန်ကြေညာလိုက်
 သည်။

အပိုဒ် ၁

လူသားအားလုံးသည် လွတ်လပ်သူများအဖြစ် မွေးဖွားလာကြပြီး
 ဂုဏ်သိက္ခာနှင့် အခွင့်အရေးများ တန်းတူရည်တူ ရှိကြသည်။
 လူတို့၌ ဆင်ခြင်တုံတရားနှင့် အမှားအမှန် ဝေဖန်ပိုင်းခြားနိုင်သော
 အသိဉာဏ် ရှိကြ၍ တစ်ဦးကိုတစ်ဦး ညီရင်းအစ်ကို စိတ်ဓာတ်ဖြင့်
 ဆက်ဆံကျင့်သုံး သင့်သည်။

လူပုဂံများထီးအလူ ထီးဆား၊ ဝါးလမ်းအိမ်နီ၊ လီ၊ ဆားဘိ
 ဘာသုယ၊ တရုလုဆယ်၊ မိဘာမဲ့ဆေးပုလကဘာလကဆုဆု၊
 ဒဲကယဲ မွဲ ဆေးအဖူ၊ အဂီ ထီးအလူ၊ ထီးန့ဖံးထု၊ ဝါလထံ၊ ပး
 ဘီးပးလးအခါနူ၊ ဖေး ဒဲဝါလီ၊ ဝါဒဲဖူ၊ လူဆက်၊ ဘာကီ၊ ဝါလ
 ကမာအထုဆယူယု၊ အိကု၊ ဒိဆေးအခွေးအရူလဖယ်၊ ဒဲဆေးပျိုးဖူး
 လဖယ်၊ မိအိလမ်းပးလထံ၊ လးခးဖေး ဒဲလထံ၊ ခး ကီးဘဲ၊ ဒုး
 မိယူယု၊ အိကု၊ ဒိဒဲ မးဖိ၊ ထွာဆေးအဂဲလဖယ်၊ ထံးလုထီးလု
 ဝါဘာအဂးနီလီ၊ ဆယ်၊ ကြီးအိလေးပုဂံများ လေးထံ၊ လးခး ဖေးဒဲ၊ ဝါ
 ဒဲလထံ၊ ခးအဆေး အဆေးဘာထွာအကျဆု နီလီ။

အဆေး (၁)

ပုကီးကုဒုးနီ ဝါအိဖွဲ၊ ထုဖုထံး ဆေးပျိုးဖူးဒဲဆေးမိ၊ ဝါလီ၊ ဝါ
 လေးအဂူအဝဲ၊ ဒဲအခွေးအရူ လေးအဖေးနီလီ၊ ပုလဖယ်၊ နီ၊
 အိဒဲဆေးကီ၊ ဝါဒဲလုလီလေးအဝဲအနုဖေးဆေး၊ ဝါလေးအဝဲ၊ ယါဒဲဆေး
 အကိုး မိဘာဖံးထံးဖံးဝါလီ၊ ဝါ လကဘာလကဘာလဆေး အဲဆေးကွဲ
 အဖေးလီ။

အပိုဒ် ၂

လူတိုင်းသည် လူမျိုး၊ အသားအရောင်၊ အမျိုးသား၊ အမျိုးသမီး၊ ဘာသာစကား၊ ကိုးကွယ်သည့်ဘာသာ၊ နိုင်ငံရေး သို့မဟုတ် အခြား အယူအဆ၊ နိုင်ငံသား သို့မဟုတ် လူမှုအဆင့်အတန်းနှင့်ဆိုင်သော ဇာစ်မြစ်၊ ပစ္စည်းဥစ္စာဂုဏ်၊ မျိုးရိုးဇာတိဂုဏ်နှင့် အခြားအဆင့်အတန်း စသည့် ခွဲခြားမှုမျိုး မရှိစေဘဲ ဤ ကြေညာစာတမ်းတွင် ဖော်ပြ ပါရှိသည့် အခွင့်အရေးနှင့် လွတ်လပ်ခွင့် အားလုံးကို ခံစားခွင့် ရှိသည်။ ထို့ပြင် လူတစ်ဦးတစ်ယောက် နေထိုင်ရာနိုင်ငံ သို့မဟုတ် နယ်မြေ ဒေသသည် အချုပ်အခြာအာဏာပိုင် လွတ်လပ်သည့် နယ်မြေ ဖြစ်စေ၊ ကုလသမဂ္ဂ ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ခံ နယ်မြေဖြစ်စေ၊ ကိုယ်ပိုင် အုပ်ချုပ်ခွင့်အာဏာ မရရှိသောနယ်မြေဖြစ်စေ သို့မဟုတ် အချုပ်အခြာအာဏာ တစ်စုံတစ်ရာ ကန့်သတ်မှုရှိသည့် နယ်မြေ ဖြစ်စေ ယင်း၏ နိုင်ငံရေး၊ တရားစီရင်ပိုင်ခွင့် သို့မဟုတ် နိုင်ငံတကာ အဆင့်အတန်းတစ်ခုခုကို အခြေပြု၍ ခွဲခြားမှု မပြုလုပ်ရ။

အပိုဒ် ၃

လူတိုင်းတွင် အသက်ရှင်သန်ခွင့်၊ လွတ်လပ်ခွင့်နှင့် လူ့ပုဂ္ဂိုလ် လုံခြုံမှု ရခွင့် ရှိသည်။

အပိုဒ် ၄

မည်သူ့ကိုမျှ ကျေးကျွန်အဖြစ် သို့မဟုတ် အစေအပါးအဖြစ် မပြုရ။ ကျွန်ုပ်ပြုခြင်းနှင့် ကျွန်ုပ်အရောင်းအဝယ်ပြုခြင်းပုံစံ အားလုံးကို ပိတ်ပင် တားမြစ်ရမည်။

အဆင့် (၂)

ပုဂံ၊ ကုမ္ပဏီ၊ အိမ်အခွဲအစုအဖွဲ့အဖွဲ့၊ ဆေးပျိုးဖွားထီးအလူ၊ လာအိုအိမ်အိမ်အခွဲအစုအဖွဲ့ အလံ၊ တိတ်ဘူယာအဖွဲ့၊ ပံးပုဂံ၊ ဒေလီ၊ ဆေးအိမ်ကုမ္ပဏီအိမ်အလူပုဂံအဆင့်အဖွဲ့အဖွဲ့၊ ဖံးယာ အလူမဲ့ပုဂံ၊ မုဒါမဲ့ပုဂံ၊ ဆေးလူဆေးချဲ့မဲ့ပုဂံ၊ ဆေးဘိမ္မာဘာမဲ့ပုဂံ၊ ထံဂဲးခဲးဂဲးမဲ့ပုဂံ (အလူမဲ့ဘာ) ဆေးဆီမီးအဂ္ဂါဂဲးလူမဲ့ပုဂံ၊ ထံခဲး (အလူမဲ့ဘာ) ဆေးအိမ်မုဒါအဖွဲ့အဆေးဂဲးလူဆေးလူမဲ့ပုဂံ၊ စူလေးခဲးခဲးမဲ့ပုဂံ၊ ဆေးဂဲးအိမ်ဖွဲ့ထူးမဲ့ပုဂံ ဒဲးဆေးဂဲးဂဲးဂဲးလူမဲ့ပုဂံ၊ အိမ်လူဆေးဘာအဖွဲ့။

အနံ့အနီ၊ လာထံခဲးဖွား (အလူမဲ့ဘာ) လဲးအတဲးလူ ပုလဲးဘာထွာဂဲး၊ မိမဲ့ထံခဲး လဲးအအိမ်အဖွဲ့အဖွဲ့မဲ့ပုဂံ၊ ဘာဆေးဖွား လူအခွဲလဲးကပံးလူဒဲးအဘဲးမဲ့ပုဂံ၊ လဲးပံးလူဘာအဘဲး ဒဲးပုဂံမဲ့ပုဂံ၊ အလူမဲ့ဘာ အိမ်အိမ်အဖွဲ့အဖွဲ့ထံခဲးအဂ္ဂါဝဲး အဆေးပံးအဖွဲ့အဖွဲ့မဲ့ပုဂံ၊ အဂ္ဂါဝဲး အထံဂဲးခဲးဂဲးနဲးဘာဆေးစီဆေးမဲးလဲး ကစူးရဲးဆေးအဖွဲ့အဖွဲ့အိမ် ဆေးအိမ်ကုမ္ပဏီအလူအိမ်ဘာလီ။

အဆင့် (၃)

ပုဂံ၊ ကုမ္ပဏီ၊ အိမ်အခွဲအစုအဖွဲ့လဲးကအိမ်မုဒါ၊ လဲးဆေးပျိုးဖွား ဒဲးဆေးအိမ်ဘဲးအိမ်အဖွဲ့အဖွဲ့ ဘဲးပုဂံလဲးကအိမ်နီလီ။

အဆင့် (၄)

ဆေးဒုးကဲးဘာပိး (အလူမဲ့ဘာ) မဲးနဲးမဲးစာဘာပုနဲးကအဖွဲ့၊ ဆေးမိဘာပဒဲးထဲဆေးဒုးကဲး ပိး ဒဲးဆေးအဆေးပိးအဆေးထီးအလူနီလီ။

အပိုဒ် ၅

မည်သူ့ကိုမျှ ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်ခြင်း သို့မဟုတ် ရက်စက်ကြမ်းကြုတ်သော၊ လူမဆန်သော၊ လူ့သိက္ခာညှိုးနွမ်းစေသော ပြုမူဆက်ဆံခြင်း သို့မဟုတ် အပြစ်ဒဏ်ပေးခြင်း မပြုရ။

အပိုဒ် ၆

လူတိုင်းသည် ဥပဒေအရာ၌ လူပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးအဖြစ်ဖြင့် နေရာတိုင်းတွင် အသိအမှတ်ပြုခြင်းကို ခံယူပိုင်ခွင့်ရှိသည်။

အပိုဒ် ၇

လူအားလုံးတို့သည် ဥပဒေအရာ၌ တန်းတူရည်တူ ရှိကြပြီး ဥပဒေ၏ တန်းတူကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုကို မည်သည့်ခွဲခြားဆက်ဆံမှုမျှ မရှိစေဘဲ ခံစားပိုင်ခွင့်ရှိသည်။ ဤကြေညာစာတမ်းကို ဖောက်ဖျက်၍ ခွဲခြားဆက်ဆံခြင်းမှ လည်းကောင်း၊ ထိုသို့ ခွဲခြားဆက်ဆံရန် လှုံ့ဆော်ခြင်းမှ လည်းကောင်း တူညီသော ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုကို ခံစားပိုင်ခွင့် ရှိသည်။

အပိုဒ် ၈

လူတိုင်းသည် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ သို့မဟုတ် ဥပဒေအရ ၎င်းအား ခံစားခွင့်ပြုထားသည့် မူလအခွင့်အရေးများကို ဖောက်ဖျက်ခြင်းခံရလျှင် ထိုသူသည် စီရင်ပိုင်ခွင့်ရှိသော နိုင်ငံတော်ခုံရုံးများ၏ ထိရောက်သော ကုစားပေးမှုကို ရပိုင်ခွင့် ရှိစေရမည်။

အပိုဒ် ၉

မည်သူမျှ မတရားပမ်းဆီးခြင်း၊ မတရားချုပ်နှောင်ခြင်း၊ မတရားပြည်နှင်ခြင်း မခံစေရ။

အဆကျ (၅)

ဆမးရှုမးနး၊ မးတရီတပးဘာပုလကး၊ မးအိဝံအိဆံဆမးလးမါခွဲ အူအာဝဲ၊ ဒဲစ့ရျကြာဘာဆးနးမံးအူ။

အဆကျ (၆)

လမးသိးဆမးဝဲအမဲ့အတိးအဝနီဖးနီ၊ ပုကိးကးဒုး အိဒဲအခူးအရူးလမးအမိဘာ ဆမးအိက့ယူယု ဒဲအိက့ဒိဝု လမးအလး ကိးစီဒုး ဘဲပုဂ္ဂလကးအဝိးနီလီ။

အဆကျ (၇)

လမးသိးဆမးဝဲအမဲ့အတိးအဝနီဖးနီ၊ ပုကိးကးဒုး မဲ့ဆမးမိပီလီဝး လကးဘာ၊ နူဘာ ဆမးပဒုဝုလမးသိးဆမးဝဲလအိဘာ ဒဲဆမးလးဆုအိဘာနးမံးအူ။ ပုကိးကးဒုးနီ၊ အိဒဲအခူးအရူး လကးဒိးနူဘာ ဆမးပဒုဆမးဖိးဖူးလမးအထူးဒး ဆမးဆုဘံးဆုဘာမးလမး အမးတရီတပး ဆမးလမးလလးပိးဘာဆမးအဲး လမးလံးဘိးဘာ ဒုယုတရူး လူးဆမးဒုးဖိးထုဝု ဒဲကယဲဆမးဆုဘံး ဆုဘာမးလမံးလီလီ လမးဘဲနီအဝိး လမံးလီလီနီလီ။

အဆကျ (၈)

ပုကိးကးဒုး အိဒဲအခူးအရူးလမးကဒိးနူဘာ ဆမးမုမုမရူ လမးလမးပုးလမးပံး၊ လမးပံး၊ ဆမးပြုအဆမးစ့ရူးဒူးအမး ထိးဆမးအဖု အဂီအဆမးသိးဆမးဝဲအဲးထံးမဲ့ဝု၊ ဆမးသိးဆမးဝဲအဂူက မဲ့ဝု၊ ဘာဆမးမုဝုဒဲမးဘာထံးဘာနဲအဂုအထီနီလီ။

အဆကျ (၉)

ဆမးနူဘာအခူးအရူးလမး ဆမးဖိးထု၊ စးထုအုလမဲ့ဘာ ဆိအု မးပီးပုဂ္ဂလ လဘာထွာဘာလမးသိးဆမးဝဲအဝနီဖးနီ နးကးအူ။

အပိုဒ် ၁၀

လူတိုင်းသည် ၎င်း၏အခွင့်အရေးနှင့် တာဝန်ရှိမှုများကို အဆုံးအဖြတ် ခံရာတွင်လည်းကောင်း၊ ၎င်းအပေါ် ပြစ်မှုကြောင်းအရ စွပ်စွဲချက်ကို အဆုံးအဖြတ် ခံရာတွင်လည်းကောင်း လွတ်လပ်၍ ဘက်လိုက်မှု မရှိသော တရားရုံးတစ်ရပ်က အများပြည်သူ ရှေ့မှောက်တွင် တရား မျှတစွာ ကြားနာစစ်ဆေးခြင်းကို တန်းတူရည်တူ အပြည့်အဝ ရပိုင်ခွင့် ရှိသည်။

အပိုဒ် ၁၁

(၁) ပြစ်မှုတစ်ရပ်ဖြင့် တရားစွဲဆိုခံရသော လူတိုင်းသည် စွပ်စွဲခံရသည့် ပြစ်မှုအတွက် ခုခံချေပရန်လိုအပ်သည့် အာမခံချက် ရှိသော အများ ပြည်သူ ရှေ့မှောက်၌ စစ်ဆေးသော တရားရုံးက ဥပဒေနှင့်အညီ ကြားနာစစ်ဆေးပြီး ပြစ်မှုကျူးလွန်သည်ဟု ထင်ရှား စီရင်မှု မခံရ မချင်း အပြစ်မဲ့သူဟူ၍ မှတ်ယူခြင်းခံထိုက်သည့် အခွင့်အရေးရှိ သည်။

(၂) ပြစ်မှုကျူးလွန်သည့်အချိန်တွင် ပြည်တွင်းဥပဒေအရ ဖြစ်စေ၊ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာဥပဒေအရဖြစ်စေ လုပ်ရပ် သို့မဟုတ် ပျက်ကွက်မှု တစ်ရပ်သည် ပြစ်မှုမမြောက်ပါက ထိုလုပ်ရပ် သို့မဟုတ် ပျက်ကွက်မှုအတွက် မည်သူမျှ အပြစ်မရှိစေရ။ ပြစ်မှုကျူးလွန်သည့် အချိန်ကာလတွင် ထိုက်သင့်စေနိုင်သော ပြစ်ဒဏ်ထက် ပိုမို ကြီးလေးသောပြစ်ဒဏ်ကို ထိုက်သင့်စေခြင်း မရှိစေရ။

အဆကျ (၁၀)

ပုဂံကံဒွာ အိမ်ဒဲအခွေးအရူးမိပီပီ လာအမိခိနာဘာဆာစုာ ရျခွေးဆာလမ ခမုးအမုယာ လာအဘာဆဲဆာစုာရျတီနူဆာလမ အဝုအခွေးအရူးလမ ဒဲဆာဖဲဆာမာလမအဂးမဲ့ဝု၊ လာဆာဖုလာဆာ စုာရျအဝဲလမ လာဆာမာလမအမာဝုအဂးမဲ့ဝု၊ ဆာယီမုလာ ဆာနးမံအူ။

အဆကျ (၁၁)

၁. ပုလမအဘာဆာအိကုာဆာမာ ဒဲစုာရျဝုလမပုအဂးအမုယာ တဲထံခဲအဆာဝီဆာဝု ကီအဝီကိးကံဒွာနီ၊ လချုာ လာဆာဒဲနူဝုလမ အမာမထံခဲအဆာဝီဆာဝုဒဲလူနီ၊ အိဒဲဆာအခွေးအရူးလမ ဆာကအိကုာအဝုတဲပုလကလမအဆာ မာလအိဘာအဝီလီ၊ လမခွေးဖဲနီ၊ အဝုအိဝဲယူဒဲ ဆာထိးဘ လာအလီဘာဝုလမ ဆာပဒဲအာအဂးယူာ။

၂. လာဆာမာမာဆာလမ လထုဘာဒဲဘာ ထံခဲဒဲဝုဒဲခဲကိး တဲဆာဝီဆာဝုအဂးမဲ့ဝု၊ လာဆာလဲထိးလာဆာလီဖဲထွာ ဆာဝီဆာဝုလမနီအကီမဲ့ဝုနီ၊ ဆာအိကုာဘာ ဆာမာလမပုနးက ထိးအဝုမာမာအထီနီအူ။ ဆာစုာရျဘာအဝုလမ ဆာစုာရျ ပာနဲအ ကြားဒဲနူဘာဝုနီအူ။

အပိုဒ် ၁၂

မည်သူမျှ မိမိ၏ပုဂ္ဂိုလ်ရေးလွတ်လပ်ခွင့်၊ မိသားစု၊ နေအိမ် သို့မဟုတ် စာပေးစာယူ ကိစ္စရပ်များတွင် မတရားဝင်ရောက် စွက်ဖက်ခြင်းကို လည်းကောင်း၊ မိမိ၏ဂုဏ်သိက္ခာနှင့် ထင်ပေါ်ကျော်ကြားမှုအား ပုတ်ခတ်ခြင်းကိုလည်းကောင်း မခံရစေရ။ လူတိုင်းသည် ထိုသို့ ဝင်ရောက် စွက်ဖက်ခြင်း သို့မဟုတ် ပုတ်ခတ်ခြင်းတို့မှ ဥပဒေအရ အကာအကွယ် ရပိုင်ခွင့် ရှိသည်။

အပိုဒ် ၁၃

(၁) လူတိုင်းတွင် နိုင်ငံ၏ နယ်နိမိတ်အတွင်း၌ လွတ်လပ်စွာ သွားလာ ရွှေ့ပြောင်းခွင့်နှင့် နေထိုင်ခွင့်ရှိသည်။

(၂) လူတိုင်းတွင် မိမိ၏နိုင်ငံအပါအဝင် မည်သည့်နိုင်ငံမှမဆို ထွက်ခွာ ပိုင်ခွင့်နှင့် မိမိ၏နိုင်ငံသို့ ပြန်လာပိုင်ခွင့်ရှိသည်။

အပိုဒ် ၁၄

(၁) လူတိုင်းသည် ဖိစီးနှိပ်စက်မှုမှ လွတ်ကင်းရန် အခြားနိုင်ငံများ၌ ခိုလှုံခွင့်ကို တောင်းခံပိုင်ခွင့်နှင့် ရရှိခံစားပိုင်ခွင့် ရှိသည်။

(၂) နိုင်ငံရေးနှင့် မပတ်သက်သည့် ပြစ်မှုများ၊ ကုလသမဂ္ဂ၏ ရည်ရွယ်ချက်နှင့် အခြေခံမူများကို ဆန့်ကျင်သောအပြုအမူများမှ အမှန်တကယ် ပေါ်ထွက်လာသည့် တရားစွဲဆိုသော အမှုများတွင် အထက်ပါ အခွင့်အရေးကို ကိုးကားအသုံးပြုခွင့် မရှိစေရ။

အပိုဒ် ၁၅

(၁) လူတိုင်းသည် နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ၏နိုင်ငံသားအဖြစ် ခံယူခွင့်ရှိသည်။

အဆကျ (၁၂)

ပုဂ္ဂိုလ်ကြီးမားထဲထဲလားအတိုင်းအဆမျိုးဖျားနီအု။ အင်္ဂုဖိပာပိ၊ အင်္ဂုအပာ အုလမွဲဘာ အတုမဆအုလုအိလုမွဲဂု၊ လကထုဒါအလုအဖုဒဲအုအာအါအဂးနဂ လပလုအဖု လုအခွဲအရု ပျီပျီအကွီ အိဘာနဂအု။ ပုဂ္ဂိုလ်ဒု အိဒဲအခွဲအရု လဆာဒါဆာဒါ ကမဆာဒါလဆမဆထဲထဲ ဒဲဆထုဒါဒါနီဒါလဖအဂးလီ။

အဆကျ (၁၃)

၁. ပုဂ္ဂိုလ်ဒု အိဒဲဆပျီဖျားအခွဲအရု လကထုအိအလုအကွဲလဆထဲဆလဘဲဆုဆု အထဲဆအဆာလဖနီလီ။

၂. ပုဂ္ဂိုလ်ဒု အိဒဲဆအခွဲအရုလ ကနုစဲထုထုလ ဆထဲဆလဘဲလါလါ ဗုဒဲအထဲ ဆဒုတုအဖု ဒဲထဲထဲလအထဲအဖးဒါဒါလီ။

အဆကျ (၁၄)

၁. ပုဂ္ဂိုလ်ဒု အိဒဲအခွဲအရုလ ကအုပအိဒုအဘ မုမုလုလုလဆထဲဆဂုလလဖ အဖု ဒဲဒါဒါကဖိဖျားထုလဆမအုမနအုအဂးလီ။

၂. ဆအခွဲအရုလအဖုဒါလဖလီ ဆလဝါဒါဒါ ဒါဆဒါဆဒါလဆအဂးလ ဆာဖိထုလု၊ မွဲဆလအဘထုလပလုအဆမအိ ဒဲဘဆစုရုတုလက မဆ ဆ၊ လဘထုဘလဆထဲဆဒဲအကွီ အုလမွဲဘာ မဆထုဒါလီဝလကဒါဒါထု ထုဘုယုစုကီခရု အဆအဂးဒါဂါလဖ အဆထဲလဖ အကွီအဂးနီအု။

အဆကျ (၁၅)

၁. ပုဂ္ဂိုလ်ဒု အိဒဲအခွဲအရုလ ကမနုထဲဆလဘဲဂု လဘဲဂုဒါအမွဲထဲထဲဆထဲ လကအိ ဒါဒါနီလီ။

(၂) မည်သူမျှ မိမိ၏နိုင်ငံသားဖြစ်မှုကို မတရားရုပ်သိမ်းခြင်း မခံရစေရ။ မိမိ၏ နိုင်ငံသားဖြစ်မှု ပြောင်းလဲနိုင်သည့် အခွင့်အရေးကိုလည်း ငြင်းပယ်ခြင်း မခံရစေရ။

အပိုဒ် ၁၆

(၁) အရွယ်ရောက်ပြီးသော ယောက်ျားနှင့် မိန်းမတို့တွင် လူမျိုး၊ နိုင်ငံသား သို့မဟုတ် ကိုးကွယ်သည့်ဘာသာကို အကြောင်းပြု၍ ကန့်သတ်ချက်တစ်စုံတစ်ရာမရှိစေဘဲ ထိမ်းမြားလက်ထပ်ပိုင်ခွင့်နှင့် မိသားစုထူထောင်ပိုင်ခွင့် ရှိသည်။ ၎င်းတို့သည် လက်ထပ်ရာတွင် လည်းကောင်း၊ အကြင်လင်မယားအဖြစ် ပေါင်းသင်းနေစဉ်တွင် လည်းကောင်း၊ ကွာရှင်းပြတ်စဲသည့် အခါတွင်လည်းကောင်း တန်းတူရည်တူ အခွင့်အရေးများ ရခွင့်ရှိသည်။

(၂) သတို့သားနှင့် သတို့သမီး နှစ်ဦးနှစ်ဖက်တို့၏ လွတ်လပ်သော သဘောဆန္ဒ အပြည့်အဝရှိမှသာလျှင် ထိမ်းမြားလက်ထပ်ခြင်း ပြုရမည်။

(၃) မိသားစုသည် လူ့အဖွဲ့အစည်း၏ သဘာဝကျသော အခြေခံအဖွဲ့ဖြစ်ပြီး လူ့အဖွဲ့အစည်းနှင့် နိုင်ငံတော်၏ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုကို ခံစားပိုင်ခွင့် ရှိသည်။

အပိုဒ် ၁၇

(၁) လူတိုင်းတွင် မိမိတစ်ဦးချင်းသော်လည်းကောင်း၊ အခြားသူများနှင့် စုပေါင်း၍သော်လည်းကောင်း ပစ္စည်းဥစ္စာကို ပိုင်ဆိုင်ခွင့် ရှိသည်။

(၂) မည်သူမျှ မိမိပိုင်ပစ္စည်းဥစ္စာကို မတရားသိမ်းယူခြင်း မခံထိုက်စေရ။

၂. ပုလဂဏ ကြွေးဘာဆာမာထံထလူဝါလအမ္မဲ ထံးလဘံဘံဘံ အထံဖိးခးဖိးအက္ခိနီအူ. (အူလမ္မဲဘာ) ဂဲးလိတုးလိဝါလအမ္မဲ အခွဲအရူးလကအူလဲးအထံဖိးခးဖိးလမ ထံးအဂူဂဏ လဘံနီဆူအူ.

အဆူ (၁၆)

၁. ပုမုမ္မဲဂုး, ပုခွာမ္မဲဂုး လမအထူရှါလးဖူဝုဝါအထီနီ၊ ထိးမာထံထအဝါဝံ လမအမ္မဲ ပုဆားဂူဂဏအက္ခိ, ထံးခးဂူဂဏအက္ခိ, ဆာဘီဆာဘာဂူဂဏအက္ခိလဂုး, ဆာအခွဲအရူး အီလမကထူရှါ ဒဲဂုထံရံ့ဟုလီ၊ အဝါဝံအီဒဲအခွဲအရူး လမအထူရှါအဂးမိးပိး, လမအ ထူရှါမ္မဲဂုး, ဆာထုးလးရှမ္မဲအာဖမ္မဲဂုးနီလီ၊

၂. ဆာဘာမာဆာထူရှါလးဖူအမုး ဘံတလးမုးမုးခွါ နံဂဏ အဆာဘာအဝးဒဝါလမုးလမုးလမုး လမဆာပျိုးဖျှအဖမုးနီလီ၊

၃. ရံ့ဒီပုဒီပုဒီနီ မ္မဲဆာအဖူအဂီအခဲထံးခဲလမုး လမပုရှ အဆာ အီမမုးအဖမုး ဒဲမိနုဘာအခွဲအရူး ပံးလမပုရှအဖူအဂီ ဒဲထံးခး အဆာယိထံးခွါထံးခွါနီလီ၊

အဆူ (၁၇)

၁. ပုကိးဂဏဒုးအီဒဲအခွဲအရူးလမ ကနုဝါဘာစူလးခဲခိလမအနု ဆါဒဝါမ္မဲဂုး, နူဝါပုဝါ လမပုအဂူဂဏလမမ္မဲဂုးနီလီ၊

၂. ဆာကြွေးအမုးပုလဂဏ ဝဲဒမ္မဲခွဲခွဲအဆာနူဝါဒဝါနီ နးဂဏအူ.

အပိုဒ် ၂၃

- (၁) လူတိုင်းတွင် အလုပ်လုပ်ပိုင်ခွင့်၊ မိမိနှစ်သက်ရာ အလုပ်အကိုင်ကို လွတ်လပ်စွာရွေးချယ်ပိုင်ခွင့်၊ တရားမျှတ၍ အဆင်ပြေမှု ရှိသော လုပ်ငန်းခွင်အခြေအနေများရပိုင်ခွင့်နှင့် အလုပ်လက်မဲ့ ဖြစ်ခြင်းမှ အကာအကွယ်ရပိုင်ခွင့် ရှိသည်။
- (၂) လူတိုင်းတွင် တူညီသောအလုပ်အတွက် တူညီသောလုပ်ခ ကြေးငွေကို ခွဲခြားမှုတစ်စုံတစ်ရာ မရှိစေဘဲ ရပိုင်ခွင့်ရှိသည်။
- (၃) အလုပ်လုပ်သည့်လူတိုင်းတွင် မိမိနှင့် မိမိ၏မိသားစုအတွက် လူ့ ဂုဏ်သိက္ခာနှင့်ထိုက်တန်သော ဘဝရပ်တည်မှုကို အာမခံနိုင်မည့် တရားမျှတ၍ လျော်ကန်သင့်မြတ်သော အခကြေးငွေ ရပိုင်ခွင့်ရှိ သည်။ လိုအပ်လျှင် အခြားလူမှုရေး ကာကွယ်စောင့်ရှောက် မှုများကိုလည်း ဖြည့်စွက်ရရှိ ခံစားပိုင်ခွင့် ရှိသည်။
- (၄) လူတိုင်းတွင် မိမိ၏အကျိုးစီးပွားကို ကာကွယ်ရန်အတွက် အလုပ် သမားသမဂ္ဂများ ဖွဲ့စည်းခွင့်နှင့် ယင်းသမဂ္ဂများတွင် ပါဝင်ဆောင်ရွက်ခွင့် ရှိသည်။

အပိုဒ် ၂၄

လူတိုင်းတွင် ကြောင်းကျိုးလျော်ညီစွာ ကန့်သတ်ထားသည့် အလုပ် ချိန် နာရီနှင့် လစာခံစားခွင့်ရှိသော အခါကာလ အားလျော်စွာ သတ်မှတ်ထားသည့် အလုပ်အားလပ်ရက်များ အပါအဝင် အနားယူ ခွင့်နှင့် အားလပ်ခွင့်တို့ကို ခံစားပိုင်ခွင့် ရှိသည်။

အဆား (၂၃)

- ၁. ပုဂံကီးဒုး အီဒဲအခွဲအရူးလကဖံးဆမမဆ၊ ကရွံအျထူ နူဆမအျဗ၊ ဆမလူအျ ဝးမၤအဆမဖံးဆမမ လမအအဲဒိး မးဝုလမဆမစုရုတီးဆ၊ ဒဲဘာဗျဘာဝး ဒဲအဲဒိး ဆမဖံးဆမမ အဝဲးအဖး ဒဲအီပုလုဒးလမ အထီကဲထူပုလမအဆမဖံး ဆမမလအီ ဘာလဝုးအဂး ဝုဝုဒမဆုလီ။
- ၂. ပုဂံကီးဒုး အီဒဲအခွဲအရူး လကဒိးနူဆမအလံးအလဲ၊မိပီး လမဆမမမိပီးအဂး လအီဘာဆမယီမူဆမအဖးနီလီ။
- ၃. ပုလမအမဆမဖံးဆမကီးဒုးနီ အီဒဲအခွဲအရူးလကဒိး နူဘာ အလံးအလဲ၊တီးတီး လီလီ ဒဲဘာလးဘာစ၊ ဝုမံးဝဲ မံးဘဲအမဆမအိး လမအဝုဒဲအဂံးဖဲပုဆါအီဝု လမပူဒဲ ပုဂုအဝုအဝဲဒဲ ဆမလမအလီ၊ဘာဝုလမ မိဝုအဂးလီ။ အလးအူအီနီ ကြးဒိးနူဘာအဆမဖံးဒိး ဘာထူဆမယီ ထဲခွဲထဲ လမဖးဝဲအဂုကဲလမဆုနီလီ။
- ၄. လမဆမယီထဲခွဲထဲအခိးအတးအဂးနီ ပုဂံကီးဒုး အခွဲအရူး အီလမ အမိဒုးကဲထူ ဒဲမပီးလုဆ ဒဲပုဂုကဲလမဆမဖံး ဆမမကီး မံးဒုးအဖးလီ။

အဆား (၂၄)

ပုဂံကီးဒုး အီဒဲအခွဲအရူးလကအီပီးဘာ ဒဲအီပွဲအီလီ။ မိဘာအီဆုလမဆမဖံး ဆမမအနးရဲလမ လမဆမအီကုလုဝု ဘာလးဘာစ ဒဲဒိးနူဘာဆမအီပွဲအနဲလမ အီဒဲ အလံးအလဲ ဘဲအထီအီဝုအဝဲနီလီ။

- (၂) ပညာရေးကို လူသားတို့၏ ကိုယ်ရည်ကိုယ်သွေး အပြည့်အဝ ဖွံ့ဖြိုးစေရန်နှင့် လူ့အခွင့်အရေးနှင့် အခြေခံလွတ်လပ်ခွင့်များကို ပိုမိုလေးစားလာစေရန် ဦးတည်သင်ကြားစေရမည်။ ပညာရေး သည် နိုင်ငံအားလုံးအတွင်း၊ လူမျိုး သို့မဟုတ် ဘာသာရေးဆိုင် ရာအုပ်စုများအတွင်း နားလည်မှု၊ သည်းခံမှုနှင့် ချစ်ကြည်ရင်းနှီး မှုတို့ မြှင့်တင်ရမည်ဖြစ်ပြီး ငြိမ်းချမ်းရေးထိန်းသိမ်းမှုအတွက် ကုလသမဂ္ဂ၏ ဆောင်ရွက်ချက်များကို တိုးမြှင့်စေရမည်။
- (၃) မိမိတို့၏ ကလေးပညာရေးကို ရွေးချယ်ရာ၌ မိဘတို့တွင် လက်ဦး အခွင့်အရေးရှိသည်။

အပိုဒ် ၂၇

- (၁) လူတိုင်းတွင် လူ့အဖွဲ့အစည်း၏ ယဉ်ကျေးမှုဘဝ၌ လွတ်လပ်စွာ ပါဝင်ဆောင်ရွက်ခွင့်၊ အနုပညာကို လွတ်လပ်စွာခံစားခွင့်နှင့် သိပ္ပံပညာတိုးတက်မှုနှင့် ၎င်း၏ အကျိုးရလဒ်များကို လွတ်လပ်စွာ မျှဝေခံစားခွင့်ရှိသည်။
- (၂) လူတိုင်းတွင် မိမိ၏ ကိုယ်ပိုင်ဉာဏ်ဖြင့် ကြံစည်ဖန်တီး ထုတ် လုပ်သော သိပ္ပံပညာမှဖြစ်စေ၊ စာပေမှဖြစ်စေ၊ အနုပညာမှ ဖြစ်စေ ဖြစ်ထွန်းလာသည့် ဂုဏ်နှင့် ရုပ်ဝတ္ထု အကျိုးကျေးဇူး များကို ကာကွယ်မှု ရပိုင်ခွင့် ရှိသည်။

အပိုဒ် ၂၈

လူတိုင်းသည် ဤကြေညာစာတမ်းတွင် ဖော်ပြထားသည့် အခွင့်အရေး များနှင့် လွတ်လပ်ခွင့်များကို အပြည့်အဝ အကောင်အထည်ဖော်နိုင် မည့် လူမှုရေးစနစ်နှင့် နိုင်ငံတကာဆက်ဆံရေးစနစ် တစ်ရပ်ကို ခံစားပိုင်ခွင့် ရှိသည်။

- ၂. ဆက်ိုဘက်ိုဘုအဆထိစိ မွဲဆမမဂုးထုထီထု ပှာအဆမ ဆဆအတီး ဒဲဖုဂဲးဖု ဘးဆယုးယုးကပှာအ လုအပှာ အခူးအရူးဒဲ ဆပျိုးဖျုးလမဆကပဆ ဂဲအဖးလီ. ဆက်ိုဘက်ိုဘု မိဘမအထု ပှာအဆဂုးယု နပဆ, ဆမဆ, ဆဖဲးလဲ ထဲးကိးဘဲ, ပုကိးဆဲးဒု, ဆဘဲဆ ဘအဖုထီးအလူနီလီ. အနဲအနီ မိဖု ဂဲးဖုဘထဲးကိး ဘဲဒု အဆဂဲးဆလမဆမဂုးထု ဆပုဆ ဗုအဂဲလီ.
- ၃. မိဖိသဲနီ မွဲပုလမအနုဘအခူးအရူးလမ အမိရွဲနုဆ ကိဘက်ို ဂုအမဲး လမအဖိလဖ ကဘမလီနုဂုနီလီ.

အဆၢ (၂၇)

- ၁. ပုကိးဂဲဒု အီဒဲဆပျိုးဖျုးအခူးအရူး လမကနုလဲမပိး လဲဆလမ ဆအီမမအဂဲ အဆဆးပဲဆးလ, ဆမုလဲဘ ပဲ, ဆဂုဆဘလမအမမုပှာအဘ ဒဲအနဲဒဲနုဆလမ ဆဒုဒဲထု(စဲအဲ) အဆကိဘု ဒဲအခိးအတဲလဖ အဖး နီလီ.
- ၂. ပုကိးဂဲဒု အီဒဲအခူးအရူးလမ ကဒဲနုဆ ဒဲပဒုဆအလု အလီလဖ ဒဲစုလဲဆဲး အခိးအတဲလမအဒဲနုဝဲယုးဂု ခုဖျီ ပုကွဲလဲ (စဲအဲ)အဆကိဘက်ိုဘုအဆကွဲ လဖ ဒဲဂုယုဖိ ဖျီထု ဆကွဲအခိးအတဲလဖနီလီ.

အဆၢ (၂၈)

ဆဖဲးဝိးဘထုထဲးကိးဘဲအလုအလီဂု ဒဲအခူးအရူး လဖ ဒဲဆပျိုးဖျုးလဖလမ အဘဆအီကုလဲလမ ဂုခိထုဖျီယု ဘးမုစုကိးခမုအလဲဘိးဘဂုယုဆအဖးယီ နီ ပုကိးဂဲဒု ဒဲ နုဘဂု ဖဲဒဲဂုယုနုဘဂု လမလမပှာပှာဂုလီ.

အပိုဒ် ၂၉

- (၁) လူတိုင်းသည် မိမိ၏ ကိုယ်ရည်ကိုယ်သွေးကို လူ့အသိုက်အဝန်း အတွင်း၌သာ လွတ်လပ်ပြည့်ဝစွာ ဖွံ့ဖြိုးစေနိုင်သည် ဖြစ်၍ ယင်းအသိုက်အဝန်းအပေါ် တာဝန်ရှိသည်။
- (၂) မိမိ၏အခွင့်အရေးများနှင့် လွတ်လပ်ခွင့်များကို ကျင့်သုံးရာတွင် လူတိုင်းသည် အခြားသူများ၏ အခွင့်အရေးများနှင့် လွတ်လပ်ခွင့်များကို အသိအမှတ်ပြု၍ လေးစားရန် အလို့ငှာ လည်းကောင်း၊ ဒီမိုကရေစီ လူ့အဖွဲ့အစည်းတွင် တရားမျှတသော လိုအပ်ချက်များ ဖြစ်သည့် ကိုယ်ကျင့်တရား၊ အများပြည်သူ အေးချမ်းသာယာရေးနှင့် အကျိုးစီးပွား ဖြစ်ထွန်းရေးတို့ကို ဖြည့်ဆည်းရန် အလို့ငှာ လည်းကောင်း၊ ဥပဒေအရ သတ်မှတ်ထားသည့် ကန့်သတ်ချက်များ အတိုင်းသာ ကျင့်သုံးပိုင်ခွင့် ရှိသည်။
- (၃) အဆိုပါအခွင့်အရေးများနှင့် လွတ်လပ်ခွင့်များကို မည်သည့်ကိစ္စတွင်မျှ ကုလသမဂ္ဂ၏ ရည်ရွယ်ချက်များနှင့် အခြေခံမူများကို ဆန့်ကျင်၍ ကျင့်သုံးခြင်း မပြုရ။

အပိုဒ် ၃၀

နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံအတွက်ဖြစ်စေ၊ လူတစ်စုအတွက်ဖြစ်စေ၊ လူတစ်ဦး တစ်ယောက်အတွက်ဖြစ်စေ၊ ဤကြေညာစာတမ်းပါ အခွင့်အရေးများနှင့် လွတ်လပ်ခွင့်များကို ပျက်စီးရာ ပျက်စီးကြောင်း ရည်ရွယ်လျက် တစ်စုံတစ်ခုသော ဆောင်ရွက်ချက်တွင် ပါဝင်ရန် သို့မဟုတ် ကိုယ်တိုင်ဆောင်ရွက်ရန် အခွင့်ရှိသည် ဟူ၍ ဤကြေညာစာတမ်းပါ စာသားတစ်ရပ်ရပ်ကို အဓိပ္ပာယ် ကောက်ယူခြင်း မရှိစေရ။

အဆူ (၂၉)

- ၁. ပုဂံကံဒုဒ် အီဒေမူဒ်လေကဘာမာဇာလေ ဆအီမာ အဖျိုးနုလမံဒ် လနုဆါနုဘာ ဆပျီဖျာ ဒဲဆာဂဲထာထာ လမုလမုဗျာဗျာ ဝုဇာနီလီ။
- ၂. လမဆမလမုဗျာအခွဲအရွဲလဖ ဒဲဆပျီဖျာလဖအဖျာနီ ပုဂံကံဒုဒ် ကြံဒ်ဘာဆ ပဒဲဒုထီဆဒီဆဝါအဆ စုရနုဒဲအီဇာလေ ဆထီစိဘာထွါဒဲ ဆမံဒ်ထာဆ ဝုယာ ဆဒဲအီကုယုယုပုဂံကံလဖအခွဲအရွဲဝါ ဒဲဆပျီဖျာ ဝါအီအထီ၊ ဒဲထီဆမိဘာ မလမုဗျာဆ အလီတီတီ လီလီဘာထွါလမာအလုအလါ၊ ပုဒဲဖျာ အဉာအဝါ အဆဘာဒဲဘာတ ဒဲဆမု ဆမု ဝါထီလမပု ကံဒ်အဆ ဘာအာ (ဒံမိဂရွာစံ) အဆပိထာဒီ လုဆ အဖျာနီလီ။
- ၃. ဆအခွဲအရွဲဒဲ ဆပျီဖျာလဖထီနီ ဆမလဝါဘာဇာလေ ဆထာဒဲကုဒဲထာဖျာလမ အဆစုကီဒဲဒဲဆထီစိလဖ အဉာအဝါအဂဲအဖလဖအဂဲနီလီ။

အဆူ (၃၀)

ဆအဂဲလမအအီလမလံ ဘိဘာဝုယာဆ အဖျာထီ ဆမလထာထာဘာအီပလီ ဘါအမဲ့ ဆထီစိလမထံ ဒဲလဘ်ဘ်အဂဲမဲ့ဂု၊ ပုလဖုဖုအဂဲမဲ့ဂု၊ အာလမဲ့ဘာ ပုလကဲအဂဲမဲ့ဂု၊ လမကမနုဆအခွဲအရွဲ ဘါဒီကမဆလမံဒ် (အာလမဲ့ဘာ) ဒုဒဲထီထာဆမလမံ ဒဲလမဒုဒဲနီဆမမာနီဆ ဆအခွဲအရွဲလဖ ဒဲဆပျီဖျာလဖလအဘာဆထွာလုဒဲ ထီထီ လဘျာဘျာအဂဲနီအာ။